

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L. S.**, zastúpeného JUDr. P. H., proti žalovanému **E. B.B.**, zastúpenému JUDr. M. A., o zaplataenie 3 702,61 €, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 11 C 68/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2010, sp.zn. 16 Co 236/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. októbra 2010, sp.zn. 16 Co 236/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 25. novembra 2008, č k. 11 C 68/2000-79 (v poradí druhým) zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 111 545 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň mu uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 25 492 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 135 ods. 1 O.s.p., keď dospel k záveru, že žalovaný zodpovedá žalobcovi za vznik škody, ktorá mu vznikla neoprávneným výrubom drevnej hmoty. Poukázal aj na tú skutočnosť, že žalovaný nemal na výrub drevnej hmoty príslušné povolenie, a preto porušil ustanovenie § 10 ods. 3 zák. č. 100/1977 Zb. v znení neskorších predpisov, ako aj ustanovenie § 415 Občianskeho zákonníka. Na prejednávajúcu vec neaplikoval ustanovenie § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že výrub bol vykonaný na žiadosť žalovaného a iba vo vzťahu k nemu si žalobca uplatnil nárok na náhradu škody. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaného rozsudkom z 26. februára 2009 sp.zn. 16 Co 42/2009 rozsudok okresného súdu zmenil a žalovanému uložil povinnosť

zaplatiť žalobcovi 1 234,20 € (37 181,66 Sk), v splátkach po 66,38 € (2 000 Sk) mesačne, so splatnosťou vždy do desiateho dňa v mesiaci počnúc dňom právoplatnosti tohto rozsudku pod následkom výhody splátok. Rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách prvostupňového konania zmenil a žalovanému náhradu trov nepriznal. Žalovanému nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 ods. 1, 2 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 8. júla 2010, sp.zn. 5 Cdo 308/2009 rozsudok odvolacieho súdu v časti, v ktorej nerozhodol o uplatnenej sume 2468,41 €, ako aj vo výroku o trovách konania, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že postupom odvolacieho súdu, ktorým vo výroku svojho rozsudku vo zvyšku žalobného návrhu (2 468,41 €) žalobu nezamietol, hoci takýto nárok bol predmetom odvolacieho konania, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 327 písm. f/ O.s.p. K odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle § 327 písm. f/ O.s.p. došlo postupom odvolacieho súdu aj tým, že prehodnotil dokazovanie vykonané pred súdom prvého stupňa, keď v samotnom odôvodnení svojho rozhodnutia poukazoval na pochybenia prvostupňového súdu pri zistení skutkového stavu a vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 14. októbra 2010, sp.zn. 16 Co 236/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v žalobcom uplatnenej sume 2 468,41 € zmenil tak, že návrh v tejto časti zamietol a rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách prvostupňového konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po preskúmaní spisového materiálu a priestupkového spisu Okresného úradu v R., odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a Krajského úradu v B., odbor PPLH č. X.. dospel k záveru, že v danej veci existujú výnimočné okolnosti na náhradu škody, ktorú si žalobca uplatnil iba voči žalovanému. Poukázal na to, že už vo svojom zrušujúcom uznesení sp.zn. 16 Co 1024/02 zo dňa 18. júna 2002 zdôraznil, že žalobca uplatnil škodu len voči žalovanému E. B. a nie aj voči M. K. a M. S.. Konštatoval, že preto v prípade, ak žalobca nerozšíril návrh aj voči týmto osobám, mal súd prvého stupňa aplikovať ustanovenie § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo by malo byť vyjadrené účasťou žalovaného na spôsobenej škode. Mal za to, že všetci traja škodcovia porušili ustanovenie § 10 ods. 1 Zákona o L., preto spoluúčasť M. S. a M.. K. na vzniknutej škode je nepochybná. Uviedol, že súd prvého stupňa mal vychádzať z priestupkových spisov podľa § 135 ods. 1 veta tretia O.s.p., pretože súd je viazaný

rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania, súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní. Pretože nepochybne z priestupkových spisov vyplýva, že všetci traja, tak žalovaný, ako aj M. S. a M. K., boli účastní pri spôsobení škody žalobcovi, mali byť v konaní označení ako žalovaní všetci traja. Preto pokiaľ žalobca žaloval iba žalovaného, považoval za odôvodnené, aby žalovaný zodpovedal za vznik škody iba podľa svojej účasti na spôsobenej škode, t.j. v rozsahu 1/3-iny, a preto vo zvyšku uplatnenej pohľadávky vo výške 2468,41 €, ako 2/3-ín nároku žalobcu, rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a návrh žalobcu v tejto časti zamietol. V súlade s ustanovením § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. rozsudok súdu prvého stupňa v časti náhrady trov konania pred súdom prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote dovolanie žalobca. Rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý znížil povinnosť žalovaného zaradiť škodu spôsobenú výrubom drevnej hmoty na 1/3-inu skutočnej škody nepovažoval za vecne správne z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Namietal, že odvolací súd svoje rozhodnutie pri použití ustanovenia § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka dostatočne neodôvodnil, neuviedol, ako dospel k určaniu miery zodpovednosti žalovaného za vzniknutú škodu na jednu tretinu. Za správny považoval právny názor súdu prvého stupňa, ktorý dôsledne aplikoval ustanovenia § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Bol toho názoru, že za vzniknutú škodu zodpovedajú škodcovia spoločne a nerozdielne. Škodcovi, ktorý nahradil poškodenému škodu v celom rozsahu, nič nebráni, aby sa následne v súlade s ustanovením § 439 Občianskeho zákonníka vypořiadal s ostatnými škodcami podľa účasti na spôsobenej škode. Aplikáciu ustanovenia § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka v danom prípade považoval za odporujúcu základným zásadám, na ktorých je občianske právo založené (§ 1 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a za amorálnu. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobe vyhovie.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu považoval napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, v prípade ktorého prípustnosť dovolania vyplýva z § 238 ods. 1 O.s.p., preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, dovolanie žalobcu je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k uvedeným vadám konania. Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však nebola dovolacím súdom v konaní zistená, ani žalobcom v dovolaní namietaná.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Rovnako ani existencia takej vady nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V ďalšom sa preto dovolací súd zamerenal len na posúdenie danosti tohto dovolacieho dôvodu.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré ho viedlo k zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa a k zamietnutiu návrhu nie je vecne správne.

Z ustanovenia § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne.

Podľa § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka v odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody.

Ustanovenie § 438 Občianskeho zákonníka upravuje zodpovednosť za škodu v prípade, ak bola škoda spôsobená viacerými škodcami v dvoch formách, a to ako zodpovednosť solidárnu a zodpovednosť delenú. Kým solidárna zodpovednosť (§ 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je zákonným pravidlom, delená zodpovednosť (§438 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je výnimkou z tohto zákonného pravidla. Zásadne teda platí, že pokiaľ bola škoda spôsobená dvomi alebo viacerými škodcami, a to či už súbežnou činnosťou alebo na sebe nezávislou činnosťou s jednou škodou, zodpovedajú za ňu škodcovia spoločne a nerozdielne (solidárna zodpovednosť).

Podstata solidárnej zodpovednosti spočíva v tom, že každý škodca zodpovedá za ostatných a všetci zodpovedajú za každého jednotlivého škodcu. Jej zmyslom je prehĺbiť zodpovednosť škodcov za spôsobenú škodu a dôsledne zabezpečiť ochranu práv poškodeného. Právna úprava umožňuje poškodenému domáhať sa náhrady škody na ktoromkoľvek z poškodených, pretože funkciou pasívnej solidarity je uľahčenie pozície poškodeného. Poškodený môže požadovať náhradu škody od jedného škodcu, ktorý sa nemôže brániť tým, aby poškodený požadoval náhradu aj od ostatných škodcov. Pri škode spôsobenej viacerými subjektmi zákon dáva prednosť pravidlu spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti voči poškodenému s tým, že vo vzájomnom pomere sa škodcovia vysporiadajú podľa účasti na spôsobenej škode (§ 439 Občianskeho zákonníka). Táto zásada má základ v ustanovení § 511 Občianskeho zákonníka a v podstate platí aj pri vyporiadaní vzájomného vzťahu medzi solidárne zodpovednými škodcami (§ 439 Občianskeho zákonníka). Zatiaľ čo všeobecná úprava solidárnej zodpovednosti (§ 511 Občianskeho zákonníka) počíta s tým, že ak nie je stanovené inak, sú podiely spoločných dlžníkov rovnaké, ustanovenie § 439 Občianskeho zákonníka, ktoré je vo vzťahu k nemu ustanovením špeciálnym, spočíva v tom, že tomu zo škodcov, ktorý náhradu škody splnil, vzniká právo požadovať náhradu škody od ostatných škodcov (regres) podľa miery ich účasti na spôsobenej škode.

Delená zodpovednosť môže byť stanovená rozhodnutím súdu, avšak iba v odôvodnených prípadoch, a to v závislosti od „účasti na spôsobenej škode“. Delená zodpovednosť predstavuje situácie, kedy, vzhľadom k osobitným okolnostiam prípadu, súd rozhodne o zodpovednosti každého zo škodcov podľa miery ich účasti na spôsobenej škode a v príslušnom rozsahu uloží tomu ktorému škodcovi povinnosť škodu nahradiť. Či ide o takýto osobitný prípad, treba posúdiť so zreteľom na všetky okolnosti prípadu a je treba ich náležite odôvodniť. Súd musí preto skúmať, v akom pomere sa ten ktorý škodca podieľal na vzniku škody a podľa toho stanoviť jeho podiel na náhrade.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na to, že ak keď sa na vzniku škody podieľalo viac škodcov, z ktorých je len proti jednému podaná žaloba, jeho povinnosť na náhradu škody sa neznižuje o podiely pripadajúce na ostatných škodcov, za situácie, že sa nejedná o odôvodnený prípad delenej zodpovednosti.

V posudzovanom prípade odvolací súd založil svoje rozhodnutie na tých právnych záveroch, že nakoľko všetci traja, tak žalovaný, ako aj M. S. a M. K., boli účastní pri spôsobení škody žalobcovi, mali byť v konaní označení ako žalovaní všetci traja. Pokiaľ

žalobca žaloval iba žalovaného, považoval za odôvodnené, aby žalovaný zodpovedal za vznik škody iba podľa svojej účasti na spôsobenej škode, t.j. v rozsahu 1/3-iny, vo zvyšku uplatnenej pohľadávky vo výške 2468,41 €, ako 2/3-ín nároku žalobcu žalobu zamietol. Na uvedený právny záver potom aplikoval ustanovenie § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka o delenej zodpovednosti.

Dovolací súd, vzhľadom na vyššie uvedené východiská pre aplikáciu ustanovení § 438 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, považuje právny záver odvolacieho súdu za nesprávny. Odvolací súd ako jediný dôvod pre použitie ustanovenia § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka uviedol skutočnosť, že škoda (s poukazom na obsah priestupkových spisov P.) vznikla pôsobením viacerých škodcov, a preto existujú výnimočné okolnosti na rozdelenie náhrady škody. Pokiaľ žalobca svoj návrh na náhradu škody voči ostaným dvom škodcom nerozšíril, je správne a spravodlivé, aby žalovaný zodpovedal iba za podiel na škode v rozsahu 1/3- iny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné zdôrazniť, že pri uplatnení náhrady škody spôsobenej viacerými škodcami záleží na poškodenom, či bude požadovať náhradu na jednom, na niektorých alebo na všetkých škodcoch. Samotná skutočnosť, že škoda vznikla pôsobením viacerých škodcov, ešte neopodstatňuje aplikáciu ustanovenia o delenej zodpovednosti v zmysle § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale za predpokladu, že je daná príčinná súvislosť medzi konaním (opomenutím konania) každého zo škodcov a škodlivým následkom, za ktorý sa požaduje náhrada, je dôvodom na aplikáciu ustanovenia o spoločnej zodpovednosti v zmysle § 438 Občianskeho zákonníka, pričom vyžaduje dôsledné uváženie osobitností každého prípadu, majúc na zreteli, že úprava spoločnej zodpovednosti za škodu vychádza zo zásady solidárnej, ktorá má všeobecnú platnosť pre všetky prípady, avšak delená zodpovednosť môže byť síce stanovená rozhodnutím súdu, ale iba v odôvodnených prípadoch, a to v závislosti od účasti škodcov na spôsobenej škode.

Z uvedeného dôvodu sa dovolací súd nestotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že len samotná spoluúčasť ďalších dvoch škodcov okrem žalovaného na spôsobenej škode, ako aj skutočnosť, že žalobca si uplatnil škodu len voči žalovanému E. B. a nie aj voči M. K. a M. S. a ani nerozšíril návrh aj voči týmto osobám, opodstatňuje záver o použití ustanovenia § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť aj to, že vo všeobecnosti bolo povinnosťou odvolacieho súdu, pre prípadnú aplikáciu tohto ustanovenia skúmať aj ďalšie okolnosti majúce vplyv na záver o delenej zodpovednosti všetkých škodcov a v konečnom dôsledku aj na znížení výšky žalobcom uplatneného nároku na 1/3 požadovanej sumy.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať tiež na to, že účasť na spôsobenej škode neznamená len samotnú participáciu škodcu na škodlivom následku, ale ide tu o širší pojem, vyžadujúci zváženie aj iných osobitostí prípadu. Uvedené zistenie má za následok, aby dovolacím súdom bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.). Právny názor vyslovený dovolacím súdom v tomto rozhodnutí je záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 12. septembra 2011

JUDr. Vladimír Magura, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Dagmar Falbová